

Προσκύνημα Ιεράς Εικόνας Παναγίας Γοργοϋπηκού

Τρίπολη 17 Σεπτεμβρίου 2023

ΟΜΙΛΙΑ (Αρχιμανδρίτου Αμβροσίου Ματσά)

Σεβασμιώτατε Μητροπολίτα Μαντινείας και Κυνουρίας κ.κ. Αλέξανδρε,
Αγαπητέ Καθηγούμενε της Ιεράς Μονής Αγίου Νικολάου Καλτεζών –
αρχιμανδρίτα κ. Γερμανέ,
Σεβαστοί πατέρες,
Αξιότιμοι εκπρόσωποι των τοπικών Αρχών και των Ενόπλων
Δυνάμεων,
Αγαπητοί αδελφοί,

Χαρμόσυνη και ευφρόσυνη η σημερινή ημέρα για την επαρχία σας, και από τώρα ας ευχηθούμε το προσκύνημα στην κομίζουσα θαυματουργική και ιστορική Ιερά Εικόνα της Παναγίας Γοργοϋπηκού, να αποβεί καρποφόρο για κάθε ψυχή που θα καταφύγει στη χάρη Της, αλλά ταυτόχρονα και αγιαστικό, και κυρίως αφορμή ή αφετηρία σωτηρίας.

Και αυτό, διότι ο κάθε καιρός, είναι κατάλληλος για την κατάθεση θεμελίων σωτηρίας, όπως αναφέρει σχετικώς ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, Αρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, στην αρχή της ομιλίας του, «ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΗΣ ΠΑΝΥΠΕΡΑΓΝΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΗΣ ΗΜΩΝ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΑΙ ΑΕΙΠΑΡΘΕΝΟΥ ΜΑΡΙΑΣ», στη Γέννηση δηλαδή της Παναγίας, ομιλία η οποία εκφωνήθηκε στο καθολικό γυναικείας μονής της Θεσσαλονίκης, αφιερωμένης στο Γενέθλιο της Θεοτόκου, μοναστήρι το οποίο σύμφωνα με πηγές, αποτελεί την ιστορική αρχή του σημερινού μεταβυζαντινού Ιερού Ναού Παναγούδας, στον οποίο θησαυρίζεται η Εικόνα αυτή, της Παναγίας Γοργοϋπηκού, την οποία σας κομίσαμε με πολλή αγάπη και χαρά, ανταποκρινόμενοι προφρόνως στο σεπτό αίτημά σας Σεβασμιώτατε, στο οποίο θετικά ανταποκρίθηκε και ενέκρινε ο Παναγιώτατος Ποιμενάρχης μας, Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης κ.κ. Άνθιμος, εκ του οποίου μεταφέρω τους πιο θερμούς αδελφικούς χαιρετισμούς του προς εσάς, καθώς και την ευλογία του προς το ποίμνιό σας.

Στην ως άνω ομιλία του, ο Άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, επισφραγίζει την προτροπή του περί της σωτηρίας μας, μέσω του εξής χωρίου του Αποστόλου Παύλου: «Ιδού καιρός ευπρόσδεκτος, ιδού ημέρα σωτηρίας, αποθώμεθα τα έργα του σκότους και εργαζώμεθα τα έργα του φωτός, ως εν ήμερη, ευσχημόνως περιπατήσωμεν».

Ερμηνεύοντας τον Απόστολο των Εθνών, κατανοούμε πως αυτός ο ευπρόσδεκτος καιρός για την σωτηρία μας, δεν είναι κάποια από τις ώρες ή από τις ημέρες, αλλά όλος ο χρόνος που ακολουθεί μετά την επιφάνεια του Κυρίου και Θεού και Σωτήρος μας Ιησού Χριστού.

Όπως δηλαδή, όταν ανατείλει στη γη ο αισθητός ήλιος, είναι καιρός σωματικής εργασίας για τους ανθρώπους, έτσι και αφού εμφανίσθηκε σ' εμάς σαρκικά ο Ήλιος της Δικαιοσύνης, ο καιρός αυτός μετά την επιφάνειά Του, είναι κατάλληλος για πνευματική εργασία.

Περί αυτού άλλωστε αναφέρθηκε και ο προφήτης Δαβίδ, αφού πρώτα είπε περί της Δεσποτικής Παρουσίας, πως «ο λίθος τον οποίον απέρριψαν οι οικοδόμοι έγινε αγκωνάρι», προσέθεσε: «Αυτή είναι η ημέρα που παρεσκεύασε ο Κύριος, ας αγαλλιιάσωμε κι' ας ευφρανθούμε σ' αυτήν».

Εάν όμως χρειάζεται να χαρακτηρίσουμε κάποιον καιρό καταλληλότερο από τους άλλους για την σωτηρία μας, αυτός είναι ο καιρός του φθινοπώρου, και περισσότερο τούτος ο μήνας, ο Σεπτέμβριος, που αποτελεί την αρχή του εκκλησιαστικού έτους. Διότι κατ' αυτόν το μήνα, έγινε η αρχή της σωτηρίας μας, την οποία εόρτασε η Εκκλησία μας πριν από λίγες ημέρες, στις 8 Σεπτεμβρίου, καθώς και με περισσή λαμπρότητα και ο Ιερός Ναός Παναγούδας, ο οποίος είναι αφιερωμένος στο Γενέθλιο της Θεοτόκου.

Η Γέννηση λοιπόν της Παναγίας, αποτελεί την πρώτη εορτή της κατά χάριν ανακλήσεως και αναπλάσεως μας, αφού είναι η ημέρα κατά την οποία άρχισαν τα πάντα να γίνονται νέα και να εισάγονται αντί των πρόσκαιρων θεσμών οι μόνιμοι, αντί του γράμματος το πνεύμα και αντί των σκιών η αλήθεια. Κατά την ημέρα του Γενεθλίου της Θεοτόκου, και κατά συνέπεια κατά τον τρέχοντα μήνα, παρουσιάσθηκε η έμψυχη και αχειροποίητη σκηνή του Θεού, η Λογική και πνευματική Κιβωτός του «Άρτου της ζωής, που απεστάλθηκε σ' εμάς από τους ουρανούς» και ανέτειλε κατά το ψαλμικό λόγιο: «Αλήθεια από τη γη, άγαλμα γνήσιο της από άνω ανθρωπίνης ευγενείας και εμφανίσθηκε δικαιοσύνη από τον ουρανό».

Αυτός όμως ο θεϊκός Καρπός, η πολυύμνητη Ράβδος του Ιεσσαί, ποτίσθηκε με τις υψηλότερες των αρετών και ο πνευματικός κόπος που απαιτήθηκε και μάλιστα επιζητήθηκε από τους Αγίους γονείς Της, προκειμένου να καταστούν άξιοι τεκνογονίας από τον Θεό, ήταν θα λέγαμε το όλο επίτευγμα.

Οι άμεμπτοι λοιπόν ενώπιον του Θεού γονείς Της, Άγιοι Θεοπάτορες Ιωακείμ και Άννα, παρόλη την συζυγία τους, έμεναν άτεκνοι για πολλά χρόνια και όντας περίλυποι από τις προσβολές των Ισραηλιτών, εξαιτίας του Μωσαϊκού Νόμου, αφού θυμήθηκαν τον Αβραάμ και την Σάρρα και όλους τους άλλους που δοκίμασαν τη λύπη της ατεκνίας, αποφάσισαν να καταφύγουν στην παράκληση προς τον Θεό.

Και ο μεν σώφρων Ιωακείμ αναχωρεί προς την έρημο, κατοικεί σ' αυτήν και τηρεί νηστεία, αναπέμποντας προς τον Θεό προσευχή ώστε να γίνει πατέρας. Μάλιστα, δεν σταμάτησε τη δέηση του, ούτε επέστρεψε από εκεί, πριν δεχθεί τη βεβαίωση περί της αποδοχής του αιτήματός του. Η δε ομόφρων με αυτόν Άννα, κλείνεται σε κάποιον κήπο και με πονεμένη καρδιά βοά προς τον Κύριο: «Επάκουσόν μου ο Θεός των πατέρων μου, και ευλόγησόν με, ως ευλόγησας την μήτραν Σάρρας».

Όταν λοιπόν, έπρεπε να γεννηθεί η παρθένος μητέρα του Θεού, και μάλιστα από δαβιτικό γένος και στον κατάλληλο καιρό για την σωτηρία μας, δεν ευρέθηκαν τότε ανάμεσα στους απογόνους του Δαβίδ ανώτεροι από τους άτεκνους εκείνους στην αρετή και στην ευγένεια του ήθους.

Γι' αυτό προτιμήθηκαν από τους πολυτέκνους οι άτεκνοι, για να κυοφορηθεί από πολυαρέτους η πανάρετη Κόρη, η Πάναγνη από εξαιρετικώς σώφρονες γονείς, ώστε λαμβάνοντας καρπό η σωφροσύνη, συνελθούσα με την προσευχή και την άσκηση, να δοθεί στο ανθρώπινο γένος -της παρθενίας η γεννήτρια- και μάλιστα παρθενίας «Σαρκή προαγαγούσης αφθόρως τον προ αιώνων εκ παρθένου Πατρός γεγεννημένον θεότητι». Οι άσπιλες λοιπόν εκείνες καρδιές, των Αγίων Ιωακείμ & Άννης, ανέπεμψαν τέτοια προσευχή που τόσο πολύ προχώρησε και τόσα κατόρθωσε.

Έτσι, η Γέννηση της Παναγίας προήλθε από στείρες λαγόνες, προκειμένου να διαλύσει τη λύπη και να αφαιρέσει την ντροπή των γονέων Της, αλλά και για να προεικονίσει τη διάλυση της λύπης και της κατάρας των προπατόρων του γένους, που επρόκειτο να πραγματοποιηθεί δι' Αυτής.

Και εδώ μας καλεί ξανά ο μέγας αγωνιστής της Πίστεώς μας, Γρηγόριος ο Παλαμάς, να μεριμνήσουμε για την εκτέλεση και την επίδοσή μας, σε αυτές τις αρετές που γέννησαν την Κυρία Θεοτόκο, αναφέροντας τα εξής: «Κανένας μας να μην είναι ψυχικά άγονος και άκαρπος, κανένας να μην είναι ανέραστος και ανεπίδεκτος πνευματικού σπέρματος. Αλλά ο καθένας μας, να δέχεται προθύμως το ουράνιο σπέρμα, τον σωτηριώδη λόγο, και να τον αποτελείώνει με τις δυνάμεις του σ' έργο και καρπό ουράνιο και θεάρεστο».

Έτσι και εμείς, εάν θέλουμε να κατοικούμε όχι στη γη, αλλά στον ουρανό, και να επεκτεινόμαστε διαρκώς σε θείο ύψος, ας επιστρέψουμε προς τον Θεό με έργα αγαθά, ώστε να κυοφορήσουμε και να γεννήσουμε το πνεύμα της σωτηρίας μας, διά της επικλήσεως του Αγίου Τριαδικού Θεού, έχοντας βοηθό Εκείνην που χαρίσθηκε στους γονείς Της, κατόπιν προσευχής και θεάρεστης διαγωγής.

Στον αγώνα μας όμως αυτόν, έχουμε μια απτή και αισθητή παρηγοριά, που είναι οι Ιερές Εικόνες και κυρίως όσες έχουν χαρακτηριστεί ως θαυματουργικές. Βεβαίως, πρέπει να υπομνήσουμε εδώ, πως δεν είναι το υλικό μέσο που ενεργεί το θαύμα, ούτε είναι αυτό που περικλείει τη θαυματουργική δύναμη. Το υλικό μέσο, χρησιμοποιείται ως ορατό σημείο, δια του οποίου η πίστη διαβαίνει προς τον φορέα της θαυματουργικής δύναμης, της θείας δηλαδή χάριτος, τον Θεό.

Όλα τα πρόσωπα, τα σώματα και τα αντικείμενα, δια των οποίων διέρχεται η θεία χάρις, η άκτιστη ενέργεια του Θεού, αγιάζονται υπό αυτής κατά τρόπο μυστικό, και συνεχίζουν να εκπέμπουν την αγιαστική χάρι προς τους ειλικρινώς και αδιστάκτως πιστεύοντες.

Η αγιαστική αυτή χάρις, περικοσμεί και πολλές αγίες εικόνες, οι οποίες μας τροφοδοτούν με τη Θεία Πρόνοια και γίνονται ορμητήριο δοκιμαζομένων ψυχών.

Μια τέτοια Εικόνα, εμποτισμένη δι' ειδικής πλεοναζούσης χάριτος, είναι και αυτή της Παναγίας Γοργοϋπηκόου, που φυλάσσεται στον Ιερό Ναό Παναγούδας και στέκει εδώ σήμερα στοργικά μπροστά μας, προσμένοντας τις ικεσίες σας.

Η Εικόνα της κατέστη πάγκοινον προσκύνημα ανά την Ελλάδα, ως ευήκοος Αρωγός και Προστάτης παντός πιστού. Η μορφή Της στην Ιερά αυτή Εικόνα, στέκει σε στάση διακονίας, φιλόστοργη και γλυκύτατη, έτοιμη να σπεύσει και να απαντήσει στις παρακλήσεις, φλεγόμενη από τον καύσωνα των προβλημάτων μας και από τον πόθο Της να σωθούμε. Όπως λοιπόν τότε, με την υπακοή Της στα λόγια του Αρχαγγέλου Γαβριήλ, συνέπραξε στην σωτηρία μας, έτσι και σήμερα, στέκεται με την ίδια ταπείνωση ως Μεσίτρια ανάμεσα στον Χριστό και τους ανθρώπους και επαναλαμβάνει το ιδού η δούλη Κυρίου, υπακούοντας γοργά στις δεήσεις όσων με πίστη καταφεύγουν σε Αυτήν και Την επικαλούνται, τιμώντας την ως Γοργοϋπήκοο.

Ευδοκίμησε ο Άγιος Τριαδικός Θεός, να πλημυρίσει την Εικόνα Της αυτή με εξαιρετική χάρι, και ως διακονητές Της, πιστεύουμε πως η Κυρία Θεοτόκος δε θα πάψει να ενισχύει όσους με καθαρή καρδιά Την προσκυνούν.

Πέραν όμως της θαυματουργικής υπόστασης αυτής της Ιεράς Εικόνας, θαυμαστός είναι και ο ζωγραφικός τρόπος με τον οποίο ο εμπνευσμένος αγιογράφος του 16^{ου} αιώνα, έγραψε τη μορφή Της και τη μορφή του Θεανθρώπου Υιού Της. Η Εικόνα είναι με τέτοιο τρόπο φτιαγμένη, ώστε καθιστά παρόντα τα εικονιζόμενα. Είναι τόση η ησυχία και η ιεροπρέπεια της, ώστε θωρώντας την κανείς, είναι σα να βλέπει τα ίδια τα πρότυπα, τις ίδιες τις υποστάσεις που εικονίζονται.

Είναι τόση η ζωντάνια που αποπνέουν οι μορφές, ώστε κάλλιστα θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει μαζί με τον Μέγα Φώτιο, ότι ο εικονογράφος εμπνευσμένος από το Πνεύμα το Άγιο: «εις φύσιν την μίμησιν έστησε».

Και αυτήν την Θεία Φύση καλούμαστε όλοι ελεύθερα, όχι απλώς να ακολουθήσουμε, αλλά να γίνουμε ένα μαζί Της, χρησιμοποιώντας τις αρετές που μας δόθηκαν, ώστε να βρούμε θησαυρισμένη μέσα μας την καθαρότητα της καρδιάς, που μας εμφανίζει τον Θεό, και μαζί με τον Προφήτη Ησαΐα να αναφωνήσουμε: «Διά τον φόβον σου, Κύριε, εν γαστρί ελάβομεν, και ωδινήσαμεν, και ετέκομεν πνεύμα σωτηρίας, ο εκυήσαμεν επί της γης». Αμήν